

Agencija za pošto in elektronske komunikacije RS
p. p. 418

1001 Ljubljana

Datum: 9.3.2007

Št. zadeve: 12/2007-KG

Agencija za pošto in elektronske
komunikacije Republike Slovenije

Prejeto:

12-03-2007

Org. en.	Številka	Pril.	Vredn.
1593	8241-16/06-19		

ZADEVA: Pripombe in mnenja na Analizo upoštevne trga 16 s predlaganimi ukrepi
ZVEZA: Objava na spletni strani Agencije

Agencija za pošto in elektronske komunikacije Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: **Agencija**) je na svoji spletni strani¹ dne 7.2.2007 skladno z določili 95. člena Zakona o elektronskih komunikacijah (Ur.l. RS, št. 13/2007-UPB1; v nadaljnjem besedilu: **ZEKom**) objavila poziv k predložitvi pripomb in mnenj na Analizo upoštevne trga 16 - zaključevanje govornih klicev v posamičnih javnih mobilnih telefonskih omrežjih (v nadaljnjem besedilu: **upoštevni trg 16**) s predlaganimi obveznostmi (v nadaljnjem besedilu: **Analiza trga 16**). Mobitel skladno z javnim pozivom Agencije podaja sledeče pravočasne pripombe in mnenja:

I. Pripombe in mnenje k opredelitvi upoštevne trga (k točki 5 Analize trga 16)

Družba Mobitel uvodoma izraža stališče, da cilj določitve trga ni v določitvi konkurentov, ki so sposobni omejevati konkurenco na trgu, ampak v določitvi nabora storitev, ki sodijo na isti upoštevni trg v stvarnem in geografskem ter tudi v časovnem smislu. Upoštevni trg predstavlja okvir, v katerem se presoja učinki ravnanj tržnih subjektov. Učinki ravnanj tržnih udeležencev niso nujno omejevalni, kot implicitno izhaja iz navedb Agencije v uvodnih določbah pod točko 5 Analize trga 16. Iz teh navedb pa je razvidno še drugo, z vidika ocene pravilnosti Analize trga 16 pomembnejše dejstvo. Agencija po mnenju družbe Mobitel ne ločuje dosledno med postopkom *določanja trga* in *presojanja učinkov* preteklih in predvidljivih prihodnjih ravnanj. 21. člen ZEKom nalaga Agenciji, da v rednih časovnih intervalih analizira upoštevne storitvene trge (t.j. preverja stanje in učinke ravnanj udeležencev na teh trgih), ki morajo biti skladno z določili 20. člena ZEKom predhodno določeni (t.j. opredeljeni) s splošnim aktom. Agencija v Splošnem aktu o določitvi upoštevne trgov (Ur.l. RS, št. 77/2004; v nadaljnjem besedilu: **Splošni akt o določitvi trgov**) upoštevne trgov ni določila. Če bi to storila, se definicija upoštevne trga v primerjavo z definicijo iz prejšnje analize (2006) ne bi mogla spremeniti brez predhodne spremembe Splošnega akta o določitvi trgov. Slednji se ni spremenil, Agencija pa je določitev upoštevne trga 16 spremenila tako, da je vanj vključila tudi SMS sporočila. Agencija je tako z opustitvijo določitve upoštevne trga 16 s splošnim aktom in z določanjem tega trga šele na stopnji tržne analize neposredno kršila določila ZEKom. Agencija lahko regulira le tiste trge, ki so določeni v splošnem aktu iz 1. odstavka 20. člena ZEKom. Ker Agencija trga dostopa do javnih mobilnih telefonskih omrežij in posredovanja klicev iz teh omrežij s splošnim aktom ni določila - iz Splošnega akta o določitvi upoštevne trgov ni razvidno, katere storitve se na tem trgu nahajajo, prav nabor teh

¹ Spletna stran APEK:

<http://www.apek.si/si/datoteke/File/2007/telekomunikacije/analiza_upostevnega_trga_16.pdf>, 7.2.2007

storitev pa predstavlja določitev storitvenega trga - ta trg ne more biti podvržen regulaciji, vsi na takem trgu sprejeti ukrepi pa so brez pravne podlage.

Ne glede na navedeno je določitev upoštevne trga 16 po mnenju družbe Mobitel napačna. Po mnenju Agencije na predmetni trg sodijo storitve zaključevanja govornih klicev, vključno z SMS sporočili, v javnem mobilnem telefonskem omrežju posameznega operaterja z lastnim omrežjem (Mobitel, Simobil) na celotnem območju Republike Slovenije. Takšna določitev upoštevne trga je v nasprotju z ugotovitvami Agencije o medsebojni zamenljivosti storitev. Agencija je v predmetni analizi ugotovila, da SMS ne predstavlja substituta za klice v druga mobilna omrežja. Svojo ugotovitev je Agencija utemeljila zlasti s primerjavo lastnosti obravnavanih storitev (odvijanje klica v realnem času, kompleksnost uporabe, potrošniške preference). Agencija je v Analizi trga 16 sama pravilno ugotovila, da na storitveni upoštevni trg lahko uvrstimo tiste storitve, ki so substituti («Proizvodi, za katere se ugotovi, da so medsebojno zamenljivi, pripadajo istemu upoštevne trgu»). Zato je njena odločitev o vključitvi storitev SMS v definicijo upoštevne trga 16 napačna in neskladna z ugotovitvami lastne analize. Storitve SMS dalje niso vključene v priporočilo Evropske komisije, niti niso opredeljene s splošnim aktom Agencije, zato družba Mobitel predlaga, da se storitve SMS iz Analize trga 16 izključijo ter da Agencija v povezavi s temi storitvami ne sprejme nobenih ukrepov.

II. Prilpombe in mnenje k predlaganim obveznostim na upoštevne trgu 16 (k točki 8 Analize trga 16)

K točki 8.4 Obveznost cenovnega nadzora in vzpostavitev stroškovnega računovodstva ter obveznost ločenih računovodskih evidenc

Splošno

Agencija določi operaterja s pomembno močjo na trgu v primeru, če na podlagi analize upoštevne trga ugotovi, da trg ni dovolj konkurenčen. Agencija lahko na istem upoštevne trgu določi več operaterjev s pomembno tržno močjo. Skladno z določbo 2. odst. 22. člena ZEKom mora Agencija operaterju s pomembno tržno močjo naložiti vsaj eno izmed obveznosti iz 23. do 30. člena ZEKom. Skladno z določbo 120. člena ZEKom morajo biti ukrepi Agencije tehnološko nevtralni in sorazmerni ciljem, ki jih želi Agencija z njim doseči. Agencija je dolžna dalje pred sprejemom ukrepov opraviti skrben pregled dejanskega stanja. Z naloženimi ukrepi mora Agencija zlasti zagotoviti, da v sektorju elektronskih komunikacij ne prihaja do izkrivljanja ali omejevanja konkurence. Pri razvoju notranjega trga mora Agencija zagotoviti, da podobnih okoliščinah ne pride do diskriminacije pri obravnavanju fizičnih in pravnih oseb, ki zagotavljajo elektronska komunikacijska omrežja oziroma izvajajo elektronske komunikacijske storitve. Agencija pri oblikovanju predlogov obveznosti operaterjev s pomembno tržno močjo na upoštevne trgu 16 po mnenju družbe Mobitel ni upoštevala navedenih zakonskih določb. Agencija je na podlagi meril iz 4. odstavka 19. člena ZEKom ugotovila, da družbi Mobitel in Simobil na upoštevne trgu 16 uživata pomembno tržno moč. Pri oceni obstoja pomembne tržne moči je Agencija upoštevala tržne deleže obeh operaterjev na upoštevne trgu in spreminjanje tržnih deležev pri zaključevanju govornih klicev. Tržni delež obeh operaterjev je zaradi narave trga enak 100 odstotkom. Dalje je Agencija presojala obstoj pomembne tržne moči z vidika ovir za vstop na trg in vpliva potencialne konkurence na tem trgu, ter ugotovila, da možnosti za vstop drugih konkurentov na trg ni. Iz tega izhaja, da je položaj tržne moči, katere odraz so tržni deleži vsakega posameznega operaterja v višini 100 - odstotkov, trajen in se v bližnji prihodnosti ne bo spreminjal. Kot zadnje merilo za presojo obstoja tržne moči je Agencija upoštevala vpliv velikih uporabnikov na moč operaterja -t.i.

izravnalno kupno moč. Agencija je ugotovila, da izravnalna kupna moč nobenega izmed operaterjev ni takšna, da bi lahko ogrozila obstoj pomembne tržne moči drugega operaterja. Vendar je Agencija nakazala na večjo pogajalsko moč družbe Simobil. Iz navedenega izhaja, da je tržna moč obeh operaterjev s pomembno tržno močjo na trgu 16 enaka, historični podatki pa kažejo na dejstvo, da je bila po obsegu manjša družba Simobil v pogajanjih o ceni storitev uspešnejša od družbe Mobitel (in družbe Telekom Slovenije).

Kljub navedenim ugotovitvam Agencija v točki 8.4 Analize trga 16 predlaga sprejem ukrepov, ki so strožji za družbo Mobitel. Agencija je ukrepe oblikovala na podlagi bremena, ki ga obveznost predstavlja za posameznega operaterja, pri čemer je upoštevala njuno absolutno velikost v smislu števila zaključenih klicev v njunem omrežju in tržnega deleža na maloprodajnem trgu. Agencija navaja, da je upoštevala predvsem izkušnje iz prejšnjih let in dobre prakse ostalih regulatorjev ter zasledovala cilj zagotavljanja dolgoročne konkurenčnosti in varovanja interesov končnih uporabnikov. Navedena utemeljitev Agencije ni pravilna. Kot prvič so predlagani ukrepi diskriminatorni do družbe Mobitel, ker Agencija v enakih (in ne zgolj podobnih) okoliščinah operaterjema s pomembno tržno močjo na trgu 16 nalaga bistveno različne obveznosti. Po mnenju družbe Mobitel bi morala Agencija ugotoviti, kakšne motnje obstajajo na celotnem upoštevem trgu 16, nato pa upoštevajoč vzroke teh motenj določiti obveznosti, s katerimi naj se te motnje odpravijo. Če bi Agencija ugotovila, da vzroki za obstoječe motnje na trgu izvirajo pretežno iz sfere posameznega operaterja oziroma da je vpliv operaterjev na vzroke obstoječih tržnih motenj različen, bi lahko operaterjema naložila tudi drugačne obveznosti, pod pogojem, da bi bilo to nujno za odpravo tržnih motenj. Agencija takšnih dejstev ni ugotovila. Napačna je odločitev Agencije, ki asimetrične ukrepe utemeljuje z bremenom za posameznega operaterja, saj s takšnim predlogom drugemu operaterju brez dejanske podlage omogoča umetno administrativno konkurenčno prednost. Predlagani ukrep na ta način izkrivlja konkurenco na trgu. Poleg tega predlagani ukrep ne upošteva historičnih podatkov, ki izkazujejo nespoštovanje naloženih ukrepov s strani družbe Simobil. Predlogi ukrepov že zaradi tega dejstva niso v prid razvoju dolgoročne konkurenčnosti in varovanja interesov uporabnikov. Napačna je tudi navedba Agencije, da je pri oblikovanju asimetričnih obveznosti upoštevala dobro prakso tujih regulatorjev, saj nalaganje asimetričnih obveznosti v tujini ni običajno.

K točki 8.4.1 Obveznost cenovnega nadzora in stroškovnega računovodstva – Mobitel

Agencija v prvem odstavku točke 8.4.1 nalaga družbi Mobitel, da mora biti cena zaključevanja govornih klicev v javnem mobilnem telefonskem omrežju stroškovno naravnana in sme znašati največ 0,0684 € (16,33 SIT). Družba Mobitel je izračunala lastno stroškovno ceno zaključevanja klicev v mobilnem omrežju družbe Mobitel na podlagi računovodskega načina razvrščanja stroškov opredeljenega v Pravilniku o računovodenju v družbi Mobitel. Pravilnik je v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi, Zakonom o gospodarskih družbah in zahtevami za dopolnitev označevanja prispelih računov oziroma izvirnih poslovnih listin v družbi Mobitel na zahtevo Agencije. Izračun cene je v skladu s strokovno ekonomsko prakso s področja kalkulacije lastnih cen produktov, in v skladu z obveznostmi naloženimi po odločbi št.300-107/2005/19 - ločitev računovodskih evidenc ter vsebinske spremljave stroškov za doseg stroškovne kalkulacije cene dohodnih klicev v Mobitelovo omrežje. Tako izračunana cena je bila ustrezno revidirana in predstavljena Agenciji.

Družbi Mobitel zato niso znani razlogi, zaradi katerih je Agencija spremenila višino stroškovno izračunane cene družbe Mobitel, saj predlog obveznosti tovrstne obrazložitve ne vsebuje. Družba Mobitel se takšnemu načinu določanja stroškovne cene protivi in predlaga Agenciji, da predlog

ukrepa utemelji in pojasni, na kakšen način je prišla do predlagane cene. Zlasti naj Agencija pojasni, kateri stroški so očitno povezani izključno s storitvami na maloprodajnem trgu.

Agencija v drugem odstavku točke 8.4.1 nalaga družbi Mobicel, da mora najkasneje do 1.6.2007 izenačiti cene zaključevanja klicev iz javnih telefonskih omrežij na fiksni lokaciji s cenami zaključevanja klicev iz javnih mobilnih telefonskih omrežij. Predlagana obveznost ne sledi dinamiki spreminjanja cen, ki je določena v odločbi št.300-107/2005/19, ki za tovrsten ukrep določa datum 1.1.2008. Družba Mobicel je datum 1.1.2008 upoštevala pri planiranju poslovnih aktivnosti in poslovnega rezultata družbe. Tovrstno spreminjanje in posledično nepredvidljivost regulatornih ukrepov Agencije vnaša v poslovanje družbe dodaten dejavnik tveganja in nestabilnosti poslovnega okolja, ki v ničemer ne pripomore k razvoju trga telekomunikacij. Nasprotno, predlog obveznosti je v nasprotju z načelom pravne varnosti in prekomerno posega v položaj družbe Mobicel. Predlog obveznosti tudi ne vsebuje razlogov o odločilnih dejstvih. Iz predloga ni razvidno, kakšni razlogi vodijo Agencijo k spremembi svoje odločitve, zato jih družba Mobicel tudi ne more oporekati. Družba Mobicel je prepričana, da predloga obveznosti ni možno utemeljiti z razmerami na trgu, ki je zaradi tega neutemeljen in nesorazmeren.

Agencija v šestem odstavku točke 8.4.1 nalaga družbi Mobicel, da mora izračunati ceno zaključevanja govornih klicev v svojem omrežju na podlagi preteklih stroškov in metode popolne alokacije stroškov in na podlagi metode dolgoročnih inkrementalnih stroškov (LRIC). Predlagana obveznost nalaga družbi Mobicel dodatno obveznost, ki ni izhajala iz odločbe št.300-107/2005/19, ki izračuna na podlagi metode dolgoročnih inkrementalnih stroškov (LRIC) družbi Mobicel ni nalagala. Družba Mobicel je na podlagi odločbe št.300-107/2005/19 vzpostavila sistem za izračun stroškovne cene na podlagi preteklih stroškov in metode popolne alokacije stroškov, kar je zahtevalo veliko finančnih in kadrovskih resursov družbe. Vzpostavitev dodatnega sistema za izračun na podlagi metode dolgoročnih inkrementalnih stroškov (LRIC), bi za družbo Mobicel predstavljalo najmanj enako veliko obremenitev. Poleg navedenega, izračun cene na podlagi preteklih stroškov in metode popolne alokacije stroškov zahteva le interne podatkovne vire, izračun na podlagi metode dolgoročnih inkrementalnih stroškov (LRIC) pa zahteva eksterne podatkovne vire, katerih Mobicel ne poseduje. Predlog obveznosti tudi ne vsebuje razlogov o odločilnih dejstvih, ki Agencijo vodijo k naložitvi dodatnih ukrepov družbi Mobicel, iz katerih bi izhajalo, da že naložene obveznosti ne zadostujejo. Poleg navedenega predlog ukrepa postavlja družbo Mobicel v neenakopraven položaj v primerjavi s Simobilom, saj predlaga obveznosti zgolj za družbo Mobicel, ne pa tudi družbo Simobil. Družba Mobicel je prepričana, da predloga obveznosti ni možno utemeljiti z razmerami na trgu, ki je zaradi tega neutemeljen in nesorazmeren.

Klavdij Godnič
glavni izvršni direktor

MOBICEL 157
telekomunikacijske
storitve, d.d.
1537 Ljubljana